

ПИТАННЯ ВИКОРИСТАННЯ ОБ'ЄКТІВ ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ З МЕТОЮ ТУРИЗМУ

ХРАПКО Владислав,

*здобувач освітнього ступеня «Бакалавр»
спеціальності «Туризм та рекреація»,
Поліський національний університет, м. Житомир*

ВАЛІНКЕВИЧ Наталія,

*д. е. н., професор, завідувач кафедри економіки, підприємництва та туризму,
Поліський національний університет, м. Житомир*

Історико-культурні ресурси відіграють ключову роль у розвитку туризму, оскільки саме вони формують унікальність туристичних напрямків, сприяють збереженню національної спадщини та стимулюють економічне зростання регіонів. В умовах глобалізації та цифровізації туристичного ринку зростає

попит на культурно-освітні подорожі, що робить питання ефективного використання історико-культурного потенціалу особливо актуальним. Водночас руйнівні наслідки військової агресії росії проти України призвели до значних втрат культурної спадщини та туристичної інфраструктури, що вимагає не лише відновлення зруйнованих об'єктів, а й розробки нових стратегій розвитку історико-культурного туризму в післявоєнний період.

В наш час особлива увага приділяється регіональному територіальному плануванню, де виділяються зони з особливими умовами використання території. У першу чергу до них належать території на яких розташовані пам'ятники історико-культурної спадщини. До об'єктів історико-культурної спадщини відносяться нерухомі об'єкти, що виникли в результаті історичних подій та являють собою цінність з погляду історії, містобудування, архітектури, археології, мистецтва, науки та техніки, а також збереження та розвитку соціальної культури (естетики, етнології, релігії тощо), і є справжнім джерелами інформації про розвиток суспільства. Таким чином основними ознаками об'єкта історико-культурної спадщини є його справжність, історична значимість та інформативність. Об'єкти історико-культурної спадщини, їх території, зони охорони обов'язково відображені в історико-архітектурному опорному плані, де на основі аналізу історії їх створення та сучасного стану передбачаються заходи щодо їх охорони, а також можливості їх використання з метою соціально-економічного розвитку проєктованих територій [1, 2, 3, 4].

На сучасному етапі формується інший підхід до об'єктів історико-культурної спадщини – не тільки як до об'єктів таких, що мають цінний історико-культурний потенціал, а й з точки зору можливості використання їх у економічній діяльності даної території. Найбільш ефективний вид спеціалізованої діяльності для таких об'єктів – туристичний. Сучасні тенденції розвитку туризму з включенням об'єктів історико-культурної спадщини пов'язані з тим, що необхідний комплексний підхід щодо виявлення всього історико-культурного потенціалу історичного ареалу, що включає не лише об'єкти історико-культурної спадщини – історично цінні об'єкти, ансамблі та комплекси, а також інші об'єкти історико-культурного середовища: історичні малі поселення, об'єкти етнокультури, а також об'єкти природно-ландшафтного середовища в тому числі, історичні ландшафти.

Перелічені складові розглядаються не тільки як фон, що забезпечує максимально сприятливий режим збереження та відновлення об'єктів історико-культурної спадщини, але і як суттєву та необхідну частину відновлення історико-культурного середовища. У сукупності ці складові визначають самобутність, композиційно-мистецьких та ландшафтно-естетичних особливостей, а також спрямованість та специфіку соціально-економічного розвитку цих територій. Визначаючи типологічні характеристики об'єктів історико-культурної спадщини, які можуть бути активно використані з метою туризму позначають втрачені територіальні утворення, які віднесені до археологічних об'єктів: частково збережені, а також

комплекси з великим ступенем безпеки історико-архітектурного та природно-ландшафтного середовища [2].

Загалом об'єкти історико-культурного та природної спадщини слід диференціювати за такими типами [4]:

- історичні будинки, ансамблі;
- сакральні історичні об'єкти;
- монастирські комплекси та споруди;
- садибні комплекси;
- садово-паркові об'єкти;
- археологічні об'єкти;
- національні заповідники;
- історичні ландшафти.

Всі ці об'єкти є унікальним архітектурним середовищем для залучення туристів та формування інфраструктури туризму у певному регіоні.

До об'єктів охорони належать і об'єкти природно-ландшафтного середовища. До яких належать: національні та природні парки, природні заказники та заповідники, дендрологічні та ботанічні сади, палацово-паркові ансамблі. Це має важливе значення при формуванні туристичної рекреації, у вигляді визначальних чинників її рекреаційного потенціалу [1].

Оцінюючи об'єкти історико-культурної спадщини при організації регіональної системи рекреації, слід зазначити, насамперед, їх соціально-економічне, містобудівне, архітектурно-мистецьке, екологічне, а також соціально-моральне значення. Адаптація цих об'єктів до нового функціонального призначення сприятиме не тільки їх збереженню, а й активному включенню до територіального розвитку регіону. До основних факторів, що впливають на організацію об'єктів історико-культурного туризму відноситься соціально-економічний (туризм – як галузь економіки регіону), соціальна затребуваність та привабливість об'єктів туризму для рекреантів та інвесторів, наявність сприятливих природно-кліматичних умов, природних рекреаційних ресурсів (рослинність, рельєф, водні поверхні), розвиток інфраструктури туризму, збереження та дослідження етнологічних та етнографічних рекреаційних ресурсів [3], що у свою чергу посилює атрактивні якості історико-культурної туристичної рекреації та робить її привабливою для зарубіжних туристів.

Підсумовуючи проведене дослідження відмітимо, що сьогодні зростає значення об'єктів історико-культурної спадщини при організації сучасної регіональної туристичної системи як основних структурно-формуєчих елементів пізнавального туризму. А оцінюючи рекреаційний потенціал об'єктів історико-культурної спадщини, слід зазначити їх містобудівне, архітектурно-мистецьке, соціально-економічне, екологічне значення для використання з метою туризму, його перспективних видів, у тому числі міжнародного, що пов'язано з розвитком туристичної системи регіонів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Торопова Д. Д. Підхід до забезпечення сталого розвитку підприємств туристичної індустрії України. Вісник економіки транспорту і промисловості. 2020. № 72. С. 28–38.
2. Фалько Є.А., Матейчук В.В. Перспективи використання об'єктів культурної спадщини у розвитку міжнародного туризму. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2023/70_2023/39.pdf
3. Захарін С. Роль туризму у справі збереження та популяризації об'єктів національної культурної спадщини. URL: <https://surl.li/uk>
4. Левицька Н., Коцюбанська О. Культурна спадщина як чинник розвитку туризму регіонів України. URL: <https://dspace.nuft.edu.ua/server/api/core/bitstreams/94c478ce-0984-43d2-aacb-8261e7c67175/content>

Науковий керівник: д. е. н., професор Валінкевич Н. В.

Міністерство освіти і науки України
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця
Національний університет харчових технологій
Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного
Полтавський фаховий коледж підприємництва і ресторанного бізнесу
Київський фаховий коледж туризму та готельного господарства

ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОМУ ТА ТУРИСТИЧНОМУ БІЗНЕСІ УКРАЇНИ

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

12 березня 2025 року, Київ

КИЇВ 2025

УДК 338.48:339.923:061.1ЄС(477)

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради ННІ неперервної освіти і туризму Національного університету біоресурсів і природокористування України (протокол №9 від 20 березня 2025 р.)

Євроінтеграційні процеси в готельно-ресторанному та туристичному бізнесі України: збірник тез доповідей Всеукраїнської науково-практичної студентської конференції (12 березня 2025 р.). Київ: НУБіП України. 2025. 350 с.

Редакційна колегія:

Мельниченко С. В. – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри готельно-ресторанної справи та туризму НУБіП України

Сердюк М. Є. – доктор технічних наук, професор кафедри готельно-ресторанної справи та туризму НУБіП України

Олюніна С. Л. – викладач кафедри готельно-ресторанної справи та туризму НУБіП України

У збірнику тез доповідей Всеукраїнської науково-практичної студентської конференції висвітлюються результати наукових досліджень студентської молоді з питань, присвячених євроінтеграційним процесам у сфері готельно-ресторанного та туристичного бізнесу України. У матеріалах розглядаються виклики та перспективи адаптації галузі туризму в умовах євроінтеграції, інноваційні технології в закладах HoReCa, туристичне країнознавство, організація дозвілля молоді.

Конференція проводиться з метою посилення профорієнтаційної роботи із залучення активної шкільної молоді до навчання в НУБіП України, посилення наукової складової підготовки здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр» і «Магістр», оприлюднення результатів їх дослідницької роботи, підвищення ефективності, якості наукових досліджень, обміну досвідом і представлення результатів науково-дослідної діяльності, обговорення дискусійних питань та визначення пріоритетів подальшого розвитку науки.

Видання розраховане для здобувачів вищої освіти, дослідників, викладачів, суб'єктів підприємницької діяльності.

Матеріали друкуються в авторській редакції. За виклад, зміст і достовірність матеріалів відповідають автори. Позиція редакції не завжди може збігатися з точкою зору автора.

© Колектив авторів, 2025

© НУБіП України, 2025